

Brüssel, 23. november 2023
(OR. en)

15782/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0311(COD)

SOC 815
ANTIDISCRIM 193
FREMP 341
TRANS 522
SPORT 59
CULT 166
CODEC 2216
IA 315

MÄRKUS

Saatja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER I)
Saaja:	Nõukogu
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega kehtestatakse Euroopa puudega isiku kaart ja Euroopa puudega isiku parkimiskaart – Üldine lähenemisviis

I. SISSEJUHATUS

Komisjon võttis 6. septembril 2023 vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi ettepaneku, millega kehtestatakse Euroopa puudega isiku kaart ja Euroopa puudega isiku parkimiskaart¹.

¹ Dok 12755/23.

Kavandatava direktiivi eesmärk on tagada puuetega inimeste võrdne juurdepääs eritingimustele ja eeliskohtlemine lühiajalise viibimise ajal teistes liikmesriikides ning seeläbi hõlbustada puuetega inimeste vaba liikumist. Sellega võetakse puude tõendamiseks kasutusele standarditud Euroopa puudega isiku kaart ja standarditud Euroopa puudega isiku parkimiskaart, mis tõendab tunnustatud õigust parkimistingimustele ja puuetega inimestele reserveeritud rajatistele („parkimisõigused“). See on puuetega inimeste õiguste strateegia (2021–2030) juhtalgatus² ja aitab kaasa ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamisele.

Ettepanek hõlmab mitut poliitikavaldkonda ja kasutab seetõttu mitut õiguslikku alust:

- ELi toimimise lepingu artikli 53 lõige 1 ja artikkel 62, mis käsitlevad siseturul tasu eest osutatavaid teenuseid;
- ELi toimimise lepingu artikkel 91, mis käsitleb transpordi valdkonna teenuseid, sealhulgas parkimisrajatisi;
- ELi toimimise lepingu artikli 21 lõige 2 tegevuste ja rajatiste suhtes, mis ei kuulu mõiste „teenused“ alla, eelkõige selliste tegevuste ja rajatiste puhul, mida ei pakuta tasu eest.

Selle üle peetakse läbirääkimisi seadusandliku tavamenetluse kohaselt, mis on ette nähtud kõigis eespool nimetatud artiklites.

DK³ ja PT⁴ parlamendid esitasid oma arvamused komisjoni ettepaneku kohta.

² Dok 6268/21.

³ Dok 15300/23.

⁴ Dok 15532/23.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis vastu ettevalmistava arvamuse Euroopa puudega isiku kaardi algatuse kohta⁵. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteelt küsiti arvamust komisjoni ettepaneku kohta 28. septembril 2023 ja seda pole veel esitatud.

Regioonide Komiteele saadeti 28. septembril 2023 palve esitada oma arvamus, kuid seni ei ole seda veel esitatud.

Euroopa Parlamendis on põhivastutus tööhõive- ja sotsiaalkomisjonil. Parlament ei ole veel oma seisukohta võtnud.

II. ÜLEVAADE OLUKORRAST

Sotsiaalküsimuste töörühm on ettepanekut viimase kolme kuu jooksul üksikasjalikult läbi vaadanud⁶.

Läbirääkimiste käigus on eesistujariik teinud teksti muudatusi, et lahendada delegatsioonide väljendatud mureküsimused. Paljude tehtud muudatuste eesmärk on muuta selgemaks direktiivi isikuline ja materiaalne kohaldamisala ning võtta arvesse liikmesriikides kehtivate erinevate riiklike süsteemide mitmekesisust ja eripära.

Peamised muudatused hõlmavad järgmist:

1. Mõistet „puudestaatus“ on kogu tekstis selgitatud, eriti seoses liikmesriikidega, kus ei ole ühtset puude mõiste määratlust.
2. Artiklisse 2 lisati kaks täiendavat erandit, et jätta teatavad teenused direktiivi kohaldamisalast välja.

⁵ SOC/765, 27.4.2024.

⁶ Koosolekud toimusid 18. ja 25. septembril, 11.–12. oktoobril, 30. oktoobril ja 10. novembril 2023.

3. Õiguskindluse huvides lisati artiklisse 3 mõiste „lühiajaline viibimine“ määratlus. Artikli 2 lõige 2 lisati selgitamaks, et liikmesriigid võivad otsustada kohaldada direktiivi lühiajalisest viibimisest pikemate ajavahemike suhtes.
4. Tehti muudatusi, et täiendavalt selgitada direktiivi isikulist kohaldamisala, eelkõige seoses soodustatud isikute määratlusega artiklis 4 ja A-tähe kasutamisega, mida võib lisada Euroopa puudega isiku kaardile.
5. Artiklite 6 ja 7 sätted, mis käsitlevad kaartide väljaandmist ja kehtivust, on muudetud vähem ettekirjutavaks. Euroopa puudega isiku parkimiskaart antakse välja alati füüsilise kaardina ja liikmesriigid võivad otsustada täiendada füüsilist versiooni juurdepääsetava digitaalse vorminguga.
6. Selleks et tagada liikmesriikide aktiivne osalemine mõlema kaardi digitaalse vormingu kehtestamisel, on artiklites 6 ja 7 nüüd ette nähtud, et asjakohased ühised tehnilised kirjeldused kehtestatakse rakendusaktiga. Komisjoni rakendusaktide vastuvõtmise tähtajaks määrati üks aasta pärast direktiivi jõustumist.
7. Artiklis 14 asendatakse mõiste „karistused“ mõistega „asjakohased meetmed“.
8. Direktiivi täitmiseks vajalike õigus- ja haldusnormide vastuvõtmiseks ette nähtud ülevõtmisperioodi pikendati 18 kuult 36 kuule. Direktiivi kohaldamise tähtaega pikendati 30 kuult 48 kuule.
9. Pidades silmas mitmekeelsuse tähtsust, muudeti teksti, et võimaldada liikmesriikidel väljastada kakskeelseid kaarte inglise keeles ja oma riigikeel(t)es.
10. Praeguses tekstis nähakse ette ruutkoodi lisamine mõlemale kaardile sest tegemist on kõige tõhusama digitaalse funktsiooniga, mille eesmärk on võidelda pettuste vastu.

III. EESISTUJARIIGI KOMPROMISSETTEPANEK

Eesistujariik esitas 22. novembril COREPERile kompromissteksti,⁷ et leppida 27. novembril 2023. aastal toimuval tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu istungil kokku üldine lähenemisviis. Kõik sõna võtnud delegatsioonid pidasid võimalikuks toetada eesistujariigi kompromisettepanekut ja ükski delegatsioon ei olnud selle vastu. Samuti teavitati komiteed mõjuhinna läbivaatamise tulemustest, mis on kokkuvõtlikult esitatud dokumendi 15463/23 *addendum*'is.

IV. KOKKUVÕTE

Nõukogul (tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimused) palutakse leppida kokku üldises lähenemisviisis käesoleva märkuse lisas esitatud teksti suhtes ning volitama eesistujariiki alustama selle eelnõu üle läbirääkimisi Euroopa Parlamendi esindajatega.

⁷ Dok 15463/23.

2023/0311 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

millega luuakse Euroopa puudega isiku kaart ja Euroopa puudega isiku parkimiskaart

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 53 lõiget 1 ja artiklit 62, artiklit 91 ning artikli 21 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,¹

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,²

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

¹ ELT C , , lk .

² ELT C , , lk .

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikus, vabadus ja inimõiguste austamine ning on pühendunud diskrimineerimise, sealhulgas puude alusel diskrimineerimise vastu võitlemisele, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingus (ELi leping), Euroopa Liidu toimimise lepingus (ELi toimimise leping) ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“).
- (2) Harta artikliga 26 tunnustab ja austab liit puuetega inimeste õigust saada kasu meetmetest, mille eesmärk on tagada nende iseseisvus, sotsiaalne ja tööalane lõimimine ning osalemine ühiskonnaelus.
- (3) Igal liidu kodanikul on põhiõigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, kui aluslepingutega ja nende rakendamiseks võetud meetmetega kehtestatud piirangutest ja tingimustest ei tulene teisiti.
- (4) Euroopa Liidu Kohtu sõnul on liidu kodaniku staatus liikmesriikide kodanike põhistaatus, kui nad teostavad õigust liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, mis teeb võimalikuks selle, et samas olukorras olevaid kodanikke koheldakse ELi toimimise lepingu esemelisse kohaldamisalasse kuuluvates olukordades seaduse ees võrdselt, sõltumata nende kodakondsusest ja ilma et see piiraks selles osas sõnaselgelt ette nähtud erandite kohaldamist.
- (5) Liit on Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni³ osaline ja selle sätted, mis on liidu õiguskorra lahutamatu osa, on liidule tema pädevuse ulatuses siduvad. Kõik liikmesriigid on ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni osalised ja see on neile samuti nende pädevuse ulatuses siduv.

³ Nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsus 2010/48/EÜ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel (ELT L 23, 27.1.2010, lk 35).

- (6) ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni eesmärk on edendada, kaitsta ja tagada kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielikku ja võrdset teostamist kõigi puuetega inimeste poolt ilma mis tahes diskrimineerimiseta ning edendada lugupidamist nende loomupärase väärikuse suhtes, tagades seeläbi nende täieliku ja tõhusa osalemise ühiskonnas teistega võrdsetel alustel. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis tunnistatakse ka seda, kui oluline on võtta asjakohaseid meetmeid, et tagada puuetega inimestele juurdepääs. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis on sätestatud, et puuetega naiste ja tüdrukute suhtes esineb diskrimineerimise mitmeid vorme ning seetõttu peavad osalisriigid rakendama abinõusid, et tagada neile kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielik ja võrdne teostamine.
- (7) Euroopa sotsiaalõiguste sambaga, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja Euroopa Komisjon kuulutasid välja 17. novembril 2017 Göteborgis,⁴ on ette nähtud, et muu hulgas olenemata puudest, on igal inimesel õigus võrdsele kohtlemisele ja võrdsetele võimalustele seoses muu hulgas juurdepääsuga kaupadele ja teenustele (3. põhimõte). Lisaks tunnistatakse Euroopa sotsiaalõiguste sambas, et puuetega inimestel on õigus teenustele, mis võimaldavad neil ühiskonnaelus osaleda (17. põhimõte).
- (8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/882⁵ (Euroopa ligipääsetavuse akt) eesmärk on parandada juurdepääsu toodetele ja teenustele, kaotades ja vältides tõkkeid, mis tulenevad liikmesriikide erinevatest ligipääsetavusnõuetest, aidates seeläbi suurendada ligipääsetavate toodete ja teenuste kättesaadavust siseturul, sealhulgas juurdepääsu teatavate avalike teenuste veebisaitidele ja mobiilirakendustele,⁶ ning tõhustada asjakohase teabe kättesaadavust.

⁴ Institutsioonide ühine teadaanne Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta (ELT C 428, 13.12.2017, lk 10).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta (ELT L 151, 7.6.2019, lk 70).

⁶ Lisaks on direktiivi (EL) 2016/2102 (mis käsitleb avaliku sektori asutuste veebisaitide ja mobiilirakenduste juurdepääsetavust) eesmärk parandada avaliku sektori asutuste veebisaitide ja nende mobiilirakenduste juurdepääsetavust.

- (8a) Ühtlasi on liidu õigusega tagatud mittediskrimineerimise õigus transpordile juurdepääsul ja muud õigused. Sellised õigused võivad muu hulgas hõlmata lennuki,⁷ rongi,⁸ laeva⁹ või bussiga¹⁰ reisivate puudega ja piiratud liikumisvõimega reisijate õigust saada tasuta abi. Mis puudutab teede maksustamist, siis võimaldab liidu õigus liikmesriikidel kehtestada mis tahes sõiduki puhul, mida kasutab või omab puudega isik, teemaksuga teedele/sildadele/tunnelitele vähendatud tasusid või kasutusmakse ning vabastusi kohustusest maksta selliseid tasusid või kasutusmakse¹¹.
- (9) Puuetega inimesed võivad taotleda oma elukohaliikmesriigi pädevatelt asutustelt või organitelt puudestaatuse tunnustamist, kuna see on nende asutuste pädevuses. Igal liikmesriigil on puude hindamise menetlus, mis liikmesriigiti erineb. Kui pädevad asutused või organid tunnustavad taotleja puudestaatust, võivad nad väljastada puudetõendi, puudekaardi või muu taotleja puudestaatust tõendava ametliku dokumendi. Mõnes liikmesriigis puudub puudestaatuse ühtne määratlus, mis võib viia erinevate puudeastmete tunnustamiseni. Kõnealustes liikmesriikides võib puudega inimestele teenuste või hüvitiste võimaldamisel kasutada puudel või muudel kriteeriumidel põhinevaid õigusi spetsiifilistele teenustele.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2006 puudega ja liikumispuudega isikute õiguste kohta lennureisi puhul (ELT L 204, 26.7.2006, lk 1).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/782 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (ELT L 172, 17.5.2021, lk 1).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1177/2010, mis käsitleb meritsi ja siseveeteedel reisijate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 334, 17.12.2010, lk 1).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 181/2011, mis käsitleb bussisõitjate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 55, 28.2.2011, lk 1).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. veebruari 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/362, millega muudetakse direktiive 1999/62/EÜ, 1999/37/EÜ ja (EL) 2019/520 seoses sõidukite maksustamisega teatavate taristute kasutamise eest (ELT L 69, 4.3.2022, lk 1).

- (10) Kuna eri liikmesriikide vahel puudestaatust alati ei tunnustata, võivad puuetega inimesed vaba liikumise põhiõiguste kasutamisel sattuda erilistesse raskustesse. See kehtib eelkõige teises liikmesriigis lühiajalise viibimise või selle külastamise suhtes direktiivi 2004/38/EÜ artikli 6 tähenduses, milles on sätestatud, et liidu kodanikel ja nende pereliikmetel peaks olema õigus elada teises liikmesriigis kuni kolm kuud, ilma et nende suhtes kohaldataks muid tingimusi või formaalsusi peale nõude omada kehtivat isikutunnistust või passi. Kolme kuud ületavateks perioodideks peavad direktiivi 2004/38/EÜ artikli 7 kohaselt olema täidetud lisatingimused ning sellisel juhul võib vastuvõttev liikmesriik nõuda liidu kodanikelt registreerimist asjaomastes ametiasutustes.
- (11) Välja arvatud juhul, kui seaduses või liikmesriikide vahel on kokku lepitud teisiti, võivad nende puuetega inimeste puuet, kes kolivad töötamise, õppimise või muudel eesmärkidel pikemaks ajaks teise liikmesriiki, hinnata ja ametlikult tunnustada teise liikmesriigi pädevad asutused või organid ning nad võivad kooskõlas selles liikmesriigis kohaldatavate normidega saada puudetõendi, puudega isiku kaardi või mis tahes muu ametliku dokumendi, millega tunnustatakse nende puudestaatust, või otsuse, mis käsitleb puudel põhinevat õigust spetsiifilistele teenustele.
- (12) Isikutel, kellel on tunnustatud puudestaatust või puudel põhinev õigus spetsiifilistele teenustele ja kes reisivad liikmesriiki või külastavad lühikese aja vältel liikmesriiki, mis ei ole nende elukohaliikmesriik, võib siiski tekkida märkimisväärsed raskusi seal pakutavatest eritingimustest ja/või eeliskohtlemisest kasu saamisel, kui nende puudestaatust või puudel põhinevat õigust spetsiifilistele teenustele ei tunnustata liikmesriigis, kuhu nad reisivad või mida nad külastavad, ja kui neil ei ole puudetõendit, puudega isiku kaarti või mis tahes muud ametlikku dokumenti, millega tõendatakse nende puudestaatust või puudel põhinevat õigust spetsiifilistele teenustele vastuvõtvast liikmesriigis.

- (13) Sellisel juhul seatakse teise liikmesriiki reisivad või teist liikmesriiki külastavad puuetega inimesed vaba liikumise õiguse kasutamisel ebasoodsasse olukorda võrreldes puuetega inimestega, kellel on puudetõend, puudega isiku kaart või muu ametlik dokument, mis tõendab nende puudestaatust või puudel põhinevat õigust spetsiifilistele teenustele liikmesriigis, kuhu nad reisivad või mida külastavad.
- (14) Lisaks tekitab nende jaoks ebakindlust teadmatus, kas ja mil määral tunnustatakse nende puudestaatust või puudel põhinevat õigust spetsiifilistele teenustele ja seda tõendavaid ametlikke dokumente teise liikmesriiki reisisid või seda külastades. Lõppkokkuvõttes võivad puuetega inimesed hoiduda oma vaba liikumise õiguse kasutamisest.
- (15) Lisaks takistustele ja piirangutele juurdepääsul nii avalikele kui ka eraruumidele on suured kulud peamine tegur, mis pärsib paljude puuetega inimeste reisimist,¹² kuna neil on erivajadused ning nad võivad vajada ka neid saatvaid või abistavaid isikuid, sealhulgas neid, keda tunnustatakse siseriiklike õigusaktide või tavade kohaselt isiklike abistajatena, või abiloomade kasutamist, mistõttu nende reisikulud on puueteta inimeste reisikuludest suuremad¹³. See, et puudestaatust või puudel põhinevat õigust spetsiifilistele teenustele ei tunnustata teistes liikmesriikides, võib piirata nende juurdepääsu eritingimustele, nagu tasuta juurdepääs, vähendatud tariifid või eeliskohtlemine, ning see mõjutab nende reisikulusid, elu ja valikuid.

¹² Findings from Final Report based on Survey targeted at EU-level CSOs (ELi tasandi kodanikuühiskonna organisatsioonidele suunatud uuring); Shaw ja Coles, „Disability, holiday making and the tourism industry in the UK: a preliminary survey“, 25(3) Tourism Management (2004) 397–403; Eugénia Lima Devile ja Andreia Antunes Moura (2021), Travel by People With Physical Disabilities: Constraints and Influences in the Decision-Making Process.

¹³ McKercher ja Darcy (2018), Re-conceptualizing barriers to travel by people with disabilities, Tourism Management Perspectives, 59–66.

- (16) Tasu eest või tasuta pakutav eeliskohtlemine (näiteks isiklik abistamine, eelisjuurdepääs, võimalus saada järjekorras ette jne) võib olla oluline selleks, et puuetega inimestel oleks juurdepääs mitmesugustele teenustele, tegevustele või rajatistele ning võimalus neid paremini kogeda. Kuna aga võib juhtuda, et liikmesriigis, mida nad külastavad või kuhu reisivad, ei tunnustata puudestaatust või puudel põhinevat õigust spetsiifilistele teenustele ega teistes liikmesriikides väljastatud ja puuet tõendavaid ametlikke dokumente, ei pruugi puuetega inimestel olla võimalik kasu saada eritingimustest või eeliskohtlemisest, mida selle liikmesriigi teenuseosutajad, eraettevõtjad või avaliku sektori asutused pakuvad puudetõendi, puudega isiku kaardi või mis tahes muu seal väljastatud ja puudestaatust või puudel põhinevat spetsiifiliste teenuste saamise õigust tõendava ametliku dokumendi omanikele.
- (17) 2016. aastal käivitatud ja kaheksas liikmesriigis läbi viidud ELi puudega isiku kaardi katseprojekt tõi välja eelised, mida puuetega inimesed saavad kasutada kultuuri-, vaba aja veetmise, spordi- ja mõnel juhul ka transporditeenustele juurdepääsul ning mis toetavad nende lühiajalist piiriülest liikumist ELis¹⁴. Lisaks sisaldas see muid näiteid teenustest, tegevustest ja rajatistest, mille puhul puuetega inimestele pakutakse eritingimusi või eeliskohtlemist.
- (18) Puuetega inimesed võivad oma puudestaatuse või puudel põhineva spetsiifiliste teenuste saamise õiguse alusel taotleda oma elukohaliikmesriigi pädevatelt asutustelt või organitelt puudega isiku parkimiskaarti, milles tõendatakse õigust teatavatele puuetega inimestele mõeldud parkimistingimustele ja -rajatistele. Igal liikmesriigil on kas kohalikul, piirkondlikul või riiklikul tasandil kehtestatud kord puudega isiku (või teda saatva(te) või abistava(te) isiku(te), sealhulgas isikliku abistaja / isiklike abistajate) parkimiskaardi taotlemiseks ning kriteeriumid, mis peavad olema kaardi saamise tingimustele vastamiseks täidetud.

¹⁴ Vt ka ELi puudega isiku kaarti ja sellega seotud hüvesid käsitleva katsemeetme rakendamise hindamise uuringu lõpparuanne, mis avaldati 2021. aasta mais, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4adbe538-0a02-11ec-b5d3-01aa75ed71a1/language-en>

- (19) Nõukogu soovitus 98/376/EÜ¹⁵ on esitatud Euroopa puuetega isikutele mõeldud parkimiskaardi näidis, mis on hõlbustanud parkimiskaardi tunnustamist kõigis liikmesriikides. Kuid selle rakendamine ja riiklike konkreetsete täienduste lisamine soovitatud näidisele või näidisest kõrvale kaldumine on kaasa toonud erinevate kaartide kasutuselevõtu. See takistab kaartide piiriülest tunnustamist kõigis liikmesriikides ning pärsib parkimiskaardi omanikest puuetega inimeste juurdepääsu puuetega inimestele ette nähtud parkimistingimustele ja -rajatistele teistes liikmesriikides. Lisaks ei ole nõukogu soovitus ajakohastatud, et võtta arvesse tehnoloogia ja digitaliseerimise arengut. Liikmesriikidel on probleeme ka kaartide võltsimise ja pettusega, sest vorming on tavaliselt üsna lihtne ja kergesti võltsitav ning liikmesriigiti erinev, mis omakorda raskendab kontrollimist. Kuna kaasseadusandjad võtavad vastu õiguslikult siduvad eeskirjad, mis on selles valdkonnas üksikasjalikumad, ei saavuta nõukogu soovitus enam neid eesmärke. Sellest tulenevalt võivad liikmesriigid lubada, et kaartidel, mis on enne käesoleva direktiivi kohaldamise kuupäeva väljastatud kooskõlas nõukogu soovitusega puuetega inimeste parkimiskaardi kohta, on nende territooriumil sama mõju kui Euroopa puudega isiku parkimiskaardil.
- (20) Selleks et hõlbustada puuetega inimeste juurdepääsu teistes liikmesriikides eritingimustele või eeliskohtlemisele, mis on seotud teenuste, tegevuste ja rajatistega, sealhulgas juhul, kui neid pakutakse tasuta, tuleks kõrvaldada teise liikmesriiki reisimisel või selle külastamisel esinevad takistused ja raskused, mis on tingitud sellest, et ei tunnustata nende inimeste puudestaatust või puudel põhinevat spetsiifiliste teenuste saamise õigust ning teistes liikmesriikides väljastatud seda tõendavaid ametlikke dokumente ja parkimisõigusi.

¹⁵ Nõukogu 4. juuni 1998. aasta soovitus puuetega inimeste parkimiskaardi kohta (EÜT L 167, 12.6.1998, lk 25), mida on kohandatud nõukogu 3. märtsi 2008. aasta soovitusega seoses Bulgaaria Vabariigi, Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Rumeenia, Sloveenia Vabariigi ja Slovakkia Vabariigi ühinemisega (ELT L 63/43, 7.3.2008).

- (21) Selleks, et puuetega inimesed saaksid lühikeseks ajaks teise liikmesriiki reisides või seda külastades hõlpsamini kasutada õigust saada eritingimusi või eeliskohtlemist, mida pakuvad eraettevõtjad või avaliku sektori asutused, ilma kodakondsuse alusel diskrimineerimiseta ja samadel alustel kui puuetega inimesed asjaomases liikmesriigis, ning selleks, et hõlbustada transpordi ning puuetega inimestele mõeldud parkimistingimuste ja -rajatiste kasutamist samadel alustel kui selles liikmesriigis, on vaja kehtestada raamistik, eeskirjad ja ühtsed tingimused, sealhulgas ühtne standardnäidis, Euroopa puudega isiku kaardi jaoks, mis tõendab tunnustatud puudestaatust või puudel põhinevat õigust spetsiifilistele teenustele, ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi jaoks, mis tõendab nende tunnustatud õigust kasutada puuetega inimestele mõeldud parkimistingimusi ja -rajatise. Liikmesriigid võivad otsustada kohaldada käesoleva direktiivi sätteid ka isikute suhtes, kellel on tunnustatud puudestaatust või puudel põhinev õigus spetsiifilistele teenustele, lühiajalisest viibimisest kauem, sealhulgas ELi liikuvusprogrammide raames.
- (22) Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi vastastikune tunnustamine peaks võimaldama ja tagama liikmesriigis tunnustatud puudestaatusega või puudel põhineva spetsiifiliste teenuste saamise õigusega inimestele juurdepääsu eritingimustele või eeliskohtlemisele, mida pakuvad eraettevõtjad või avaliku sektori asutused paljude teenuste, tegevuste ja rajatiste puhul, sealhulgas juhul, kui neid pakutakse tasuta, samuti peaks see tagama puuetega inimeste juurdepääsu neile ettenähtud parkimistingimustele ja -rajatistele võrdsetel tingimustel nendega, mis on ette nähtud vastuvõtva riigi pädevate asutuste väljastatud riiklike tõendite, puudega isiku kaartide või olemasolu korral muude puudestaatust tõendavate ametlike dokumentide ja puudega isiku parkimiskaartidega.

- (23) Lisaks parkimistingimustele ja -rajatistele hõlmavad käesolevas direktiivis käsitletud teenused, tegevused ja rajatised mitmesuguseid avaliku sektori asutuste või eraettevõtjate poolt kas kohustuslikus korras (riiklike/kohalike eeskirjade või juriidiliste kohustuste alusel), kuid sageli ka vabatahtlikkuse alusel (eelkõige eraettevõtjate poolt) mitmesugustes valdkondades osutatavaid pidevalt muutuvaid tegevusi, sealhulgas tasuta osutatavaid tegevusi .
- (24) Eritingimuste või eeliskohtlemise hulka võivad muu hulgas kuuluda tasuta juurdepääs, vähendatud tariifid, tasuliste teede/sildade/tunnelite vähendatud tasud või kasutusmaksud, eelisjuurdepääs, parkides ja muudes avalikes kohtades ettenähtud istekohad, juurdepääsetavad istekohad kultuuri- või avalikel üritustel, isiklik abi, abiloomad, abistamine rannas vette minekul, tugi (nt punktkirja, audiogiidide, viipekeelse tõlke kättesaadavus), abivahendite või abi pakkumine, ratastooli laenutamine, ujuva ratastooli laenutamine, kättesaadavas vormingus turismiteabe olemasolu, skauti kasutamine teedel või ratastooli kasutamine jalgrattaradadel, ilma et seejuures peaks trahvi maksuma jne. Parkimistingimuste ja -rajatiste hulka võivad muu hulgas kuuluda laiendatud parkimiskohad või reserveeritud parkimiskohad, samuti juurdepääs aladele, kus võivad liigelda vaid konkreetsed sõidukid vastavalt siseriiklikule õigusele, näiteks vähese heitega aladele. Lennuki, rongi, laeva või bussiga¹⁶ reisijateveeteenuste puhul võivad puuetega inimestele mõeldud eritingimustele või eeliskohtlemisele lisaks reisida abiloomad, isiklikud abistajad või muud puudega isikuid (või piiratud liikumisvõimega isikuid) saatvad või abistavad isikud tasuta või vähendatud hindadega ning istuda, kui see on teostatav, puudega isiku kõrval.

¹⁶ Vt allmärkused 7 ja 10.

- (25) Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamine liikmesriigis määratakse kindlaks käesoleva direktiiviga koos selles liikmesriigis kohaldatavate menetluste ja pädevustega puuetega inimeste puudestaatuse või puudel põhineva spetsiifiliste teenuste saamise õiguse ning parkimisõiguste hindamiseks ja tunnustamiseks. Liikmesriigid peaksid tagama, et puudega inimestele Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamise või pikendamise menetlus ja/või kulud ei takista ega heiduta puuetega inimesi neid kaarte hankimast.
- (26) Lisaks Euroopa puudega isiku kaardi füüsilisele vormingule peaksid liikmesriigid kehtestama digitaalse kaardi ja võivad kehtestada Euroopa puudega isiku parkimiskaardi digitaalse vormingu, kui rakendusaktidega on kehtestatud tehniline kirjeldus. Sellised kirjeldused peaks tuginema kogemustele, mis on saadud Euroopa tasandil tehtud ja käimasolevast tööst tõendite ja dokumentide digiteerimise valdkonnas, näiteks määruse (EL) 2021/953 alusel loodud ELi digitaalne COVID-tõend, ning võimaldama Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi kasutamist digiidentiteedikukru abil ELi tasandil. Puuetega inimestele tuleks anda võimalus kasutada kas digitaalset või füüsilist Euroopa puudega isiku kaarti või mõlemat. Liikmesriikides, kus Euroopa puudega isiku parkimiskaardi füüsilist versiooni täiendab digivorming, võivad puuetega isikud taotleda füüsilist kaarti ja soovi korral nii digitaalset kui ka füüsilist kaarti.

- (27) Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamine puuetega inimestele hõlmab isikuandmete, sealhulgas eelkõige kaardi omaniku puudestaatusega seotud andmete töötlemist; nimetatud andmed kujutavad endast terviseandmeid määruse (EL) 2016/679¹⁷ artikli 4 punkti 15 tähenduses ja kuuluvad kõnealuse määruse artikli 9 tähenduses isikuandmete eriliiki. Igasugune käesoleva direktiivi kontekstis toimuv isikuandmete töötlemine peab olema kooskõlas kohaldatavate andmekaitsealaste õigusaktidega, eelkõige määrusega (EL) 2016/679. Käesoleva direktiivi ülevõtmisel peaksid liikmesriigid tagama, et siseriiklikud õigusaktid sisaldavad asjakohaseid kaitsemeetmeid, mida kohaldatakse isikuandmete, eelkõige isikuandmete eriliikide töötlemise suhtes. Liikmesriigid peaksid ühtlasi tagama käesoleva direktiivi otstarbel kogutud ja salvestatud andmete turvalisuse, tervikluse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse.
- (28) Liikmesriik, kes vastutab Euroopa puudega isiku kaardi või Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamise eest, peaks olema see liikmesriik, kus isik liidu õiguse kohaselt tavaliselt elab ning kus ta sai oma puudestaatuse kohta hinnangu või puudel põhineva õiguse spetsiifilistele teenustele. Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi omanikel peaks olema võimalik kasutada neid kaarte mis tahes muus liikmesriigis viibimise ajal.
- (29) [...]

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

- (30) Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi vastastikuse tunnustamise kavandatud raamistik ei mõjuta liikmesriigi pädevust hinnata ja tunnustada puudestaatust või puudel põhineva spetsiifiliste teenuste saamise õigust ning kehtestada eritingimusi, nagu puuetega inimeste, sealhulgas abiloomi kasutavate puuetega inimeste, ja/või neid saatva(te) või abistava(te) isiku(te), sealhulgas isikliku abistaja / isiklike abistajate tasuta juurdepääs, vähendatud tariifid või eeliskohtlemine. Sellega ei kehtestata avaliku sektori asutustele ega eraettevõtjatele kohustust kehtestada puuetega inimestele eritingimusi või eeliskohtlemist, samuti ei kehtestata sellega tsentraliseeritud ELi loetelu Euroopa puudega isiku kaardi omanike eritingimuste ja eeliskohtlemise kohta eri liikmesriikides. Avaliku sektori asutused ja eraettevõtjad võivad samuti otsustada pakkuda teatavaid eritingimusi ja eeliskohtlemist ainult konkreetsele puuetega inimeste rühmale, sõltuvalt konkreetse rühma vajadustest.
- (30a) Käesolevat direktiivi ei kohaldata määruste (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009 kohaste sotsiaalkindlustushüvitiste, sotsiaalkaitse ja tööhõive valdkonna rahaliste või mitterahaliste hüvitiste ega Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/38/EÜ¹⁸ artikli 24 lõikega 2 hõlmatud sotsiaalabi suhtes. Kuna käesoleva direktiivi eesmärk on hõlbustada, et puuetega inimesed saaksid lühikeseks ajaks teise liikmesriiki reisides või seda külastades hõlpsamini kasutada õigust saada eritingimusi või eeliskohtlemist, ei kohaldata käesolevat direktiivi ka puuetega inimeste pikaajaliseks kaasamiseks, puuetega toimetulekuks ja rehabiliteerimiseks ette nähtud erihüvitiste või eeliskohtlemise suhtes ning eritingimuste või eeliskohtlemise suhtes, et saada juurdepääs spetsiifilistele teenustele, mida osutatakse täiendavate kriteeriumide täitmise alusel, sealhulgas puudel põhineva spetsiifiliste teenuste saamise õiguse konkreetse individuaalse hindamise või sellekohase otsuse alusel.

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, 30.4.2004, lk 77).

- (31) Selleks et suurendada teadlikkust ja võimaldada juurdepääsu eritingimustele või eeliskohtlemisele teise liikmesriiki reisides või seda külastades, tuleks kogu asjakohane teave tingimuste, eeskirjade, tavade ja menetluste kohta, mida kohaldatakse Euroopa puudega isiku kaardi ja/või Euroopa puudega isiku parkimiskaardi saamiseks ja kasutamiseks, teha üldsusele kättesaadavaks selgel, terviklikul ja kasutajasõbralikul viisil ning puuetega inimestele juurdepääsetavas vormingus, järgides direktiivi (EL) 2019/882 I lisas teenustele kehtestatud asjakohaseid ligipääsetavusnõudeid.
- (31a) Liikmesriigid peaksid võtma meetmeid edendamaks, et avaliku sektori asutused või eraettevõtjad pakuksid puuetega inimestele eritingimusi või eeliskohtlemist. Avaliku sektori asutused, kes pakuvad puuetega inimestele eritingimusi või eeliskohtlemist, peaksid tegema sellise teabe puuetega inimestele avalikult kättesaadavaks selgel, terviklikul, kasutajasõbralikul ja juurdepääsetaval kujul, sealhulgas avaliku sektori asutuste ametliku veebisaidi kaudu, kui see on olemas, või muude sobivate vahendite abil kooskõlas direktiivi (EL) 2019/882 I lisas teenustele kehtestatud asjakohaste ligipääsetavusnõuetega. Eraettevõtjaid, kes pakuvad puuetega inimestele eritingimusi või eeliskohtlemist, tuleks samuti julgustada tegema sellise teabe avalikult kättesaadavaks selgel, terviklikul, kasutajasõbralikul ja juurdepääsetaval kujul. Lisaks lisab komisjon veebisaidile, mis on kättesaadav kõigis ELi keeltes, juurdepääsetaval kujul asjakohase teabe Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi kohta. Liikmesriike julgustatakse esitama oma veebisaidi linki, mis lisatakse eespool nimetatud veebisaidile.
- (32) Liikmesriigid peaksid komisjoni toetusel, asjakohasel juhul ja vastavalt oma pädevusele, võtma kõik vajalikud meetmed, et vältida Euroopa puudega isiku kaardiga ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardiga seotud võltsimise või pettuse ohtu, ning võitlema aktiivselt nende kaartide petturliku kasutamise ja võltsimise vastu.

- (33) Selleks et tagada käesoleva direktiivi nõuetekohane kohaldamine, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte, et täiendada direktiivi, et vajaduse korral muuta I ja II lisas sätestatud standardvormi andmevälju, et kohandada vormingut tehnika arenguga, et vältida võltsimist ja pettust, tegeleda kuritarvitamise või väärkasutusega ning tagada koostalitlusvõime.
- (34) Selleks et tagada käesoleva direktiivi ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, et kehtestada Euroopa puudega isiku kaardi juurdepääsetav digitaalne vorming ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi juurdepääsetav digitaalne vorming liikmesriikidele, kes otsustavad täiendada füüsilist versiooni digitaalse versiooniga, ning kehtestada kaartide füüsilise versiooni turva- ja digielementidega ja koostalitlusvõimega seotud ühtsed tehnilised kirjeldused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹⁹.
- (34a) Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1725 peab komisjon konsulteerima Euroopa Andmekaitseinspektoriga delegeeritud õigusaktide või rakendusaktide ettevalmistamisel, kui need mõjutavad üksikisikute õiguste ja vabaduste kaitset isikuandmete töötlemisel. Komisjon võib samuti konsulteerida Euroopa Andmekaitse-nõukoguga, kui asjaomased õigusaktid on eriti olulised üksikisikute õiguste ja vabaduste kaitse seisukohast isikuandmete töötlemisel.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (35) Liikmesriigid peaksid tagama, et käesoleva direktiivi täitmise tagamiseks on olemas piisavad ja tõhusad vahendid, ning seetõttu peaksid nad kehtestama asjakohased õiguskaitsevahendid, sealhulgas nõuete täitmise kontroll ning haldus- või kohtumenetlused, tagamaks et puuetega inimesed, neid saatvad või abistavad isikud, sealhulgas isiklik(ud) abistaja(d), samuti avalik-õiguslikud asutused või nende esindajad, eraõiguslikud ühendused, organisatsioonid või muud juriidilised isikud, kellel on õigustatud huvi tagada käesoleva direktiivi sätete järgimine, võivad siseriikliku õiguse ja siseriiklike menetluste alusel võtta puudega isiku nõusolekul tema nimel või tema toetuseks meetmeid.
- (36) Liikmesriigid peaksid võtma asjakohaseid meetmeid käesolevas direktiivis sätestatud kohustuste rikkumise või täitmata jätmise korral ja selle kohaldamisalasse kuuluvate õiguste rikkumise korral. Asjakohased meetmed võivad hõlmata haldus- ja rahalisi karistusi, nagu hoiatused, trahvid või hüvitise maksmine, ning muud liiki karistusi.
- (37) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid. Eelkõige on käesoleva direktiivi eesmärk tagada, et täielikult austataks puuetega inimeste õigusi saada kasu meetmetest, mille eesmärk on tagada nende iseseisvus, sotsiaalne ja tööalane lõimimine ning osalemine ühiskonnas, ning edendada harta artikli 26 kohaldamist.
- (38) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt aidata tagada puuetega inimeste liikumisvabadust ja parandada puuetega inimeste võimalusi reisida teise liikmesriiki või seda külastada, ning sellega võidelda nende vastu suunatud diskrimineerimise vastu, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda eeskirjade ja ühtsete tingimustega raamistiku loomise meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva direktiiviga kehtestatakse:

- a) eeskirjad, millega reguleeritakse puudestaatust või puudel põhinevat õigust spetsiifilistele teenustele tõendava Euroopa puudega isiku kaardi väljastamist ning puuetega inimestele ettenähtud parkimistingimuste ja -rajatiste kasutamisoigust tõendava Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamist, et hõlbustada puuetega inimeste lühiajalist viibimist muus kui nende elukohaliikmesriigis, võimaldades neile juurdepääsu eritingimustele või eeliskohtlemisele seoses teenuste, tegevuste või rajatistega, sealhulgas juhul, kui neid pakutakse tasuta, ning parkimistingimustele ja -rajatistele, mida pakutakse või mis on ette nähtud puuetega inimestele, sealhulgas abiloomi kasutavatele puuetega inimestele, või neid saatva(te)le või abistava(te)le isiku(te)le, sealhulgas nende isiklikule abistajale / isiklikele abistajatele;
- b) Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi ühtsed näidised.

Kohaldamisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse parkimistingimuste ja -rajatiste ning kõigi olukordade suhtes, kus eraettevõtjad või avaliku sektori asutused pakuvad puuetega inimestele eritingimusi või eeliskohtlemist seoses juurdepääsuga järgmistele teenustele, tegevustele ja rajatistele lühiajalise viibimise kontekstis:
 - teenused ELi toimimise lepingu artikli 57 tähenduses,
 - reisijateveoteenused,
 - muud tegevused ja rajatised, sealhulgas juhul, kui neid ei pakuta tasu eest.
2. Liikmesriigid võivad otsustada kohaldada käesoleva direktiivi sätteid nende territooriumi külastavate või seal viibivate kaardiomanike lühiajalisest viibimisest pikemate ajavahemike suhtes.
3. Käesolevat direktiivi ei kohaldata järgmise suhtes:
 - a) määruste (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009 kohased sotsiaalkindlustushüvitised;
 - b) osamakselised või mitteosamakselised rahalised või mitterahalised hüvitised sotsiaalkaitse või tööhõive valdkonnas;
 - c) direktiivi 2004/38/EÜ artikli 24 lõikega 2 hõlmatud sotsiaalabi;
 - d) tasulised või tasuta teenused, mida osutatakse puuetega inimeste pikaajaliseks kaasamiseks, puuetega toimetulekuks ja rehabiliteerimiseks;
 - e) eritingimused või eeliskohtlemine, et puuetega inimesed saaksid juurdepääsu spetsiifilistele teenustele, mida osutatakse täiendavate kriteeriumide täitmise alusel, sealhulgas puudel põhineva spetsiifiliste teenuste saamise õiguse konkreetse individuaalse hindamise või sellekohase otsuse alusel.

4. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide pädevust määrata kindlaks puudestaatuse või puudel põhineva spetsiifiliste teenuste saamise õiguse hindamise ja tunnustamise tingimused või tingimused, mille alusel antakse õigus puuetega inimestele ettenähtud parkimistingimustele ja -rajatistele. Direktiiv ei mõjuta liikmesriikide pädevust väljastada puuetega inimestele riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil tõendit, puudega isiku kaarti või mis tahes muud ametlikku dokumenti, sealhulgas otsust, mis käsitleb puudel põhinevat õigust spetsiifilistele teenustele.
5. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide pädevust tagada puuetega inimestele, sealhulgas abiloomi kasutavatele puuetega inimestele, ja kui see on ette nähtud, neid saatva(te)le või abistava(te)le isiku(te)le, sealhulgas nende isiklikule abistajale / isiklikele abistajatele, erisoodustusi või konkreetseid soodustingimusi, nagu tasuta juurdepääs, vähendatud tariifid või eeliskohtlemine, ega liikmesriikide pädevust nende tagamist nõuda.
6. Käesolev direktiiv ei piira õigusi, mida puuetega inimesed või neid saatev või abistav isik / neid saatvad või abistavad isikud, sealhulgas nende isiklik(ud) abistaja(d), võivad tuletada muudest liidu õiguse või liidu õigust rakendavate siseriiklike õigusaktide sätetest, sealhulgas nendest, millega tagatakse erisoodustused, eritingimused või eeliskohtlemine.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „liidu kodanik“ – isik, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus;
- b) „liidu kodaniku pereliige“ – pereliige direktiivi 2004/38/EÜ artikli 2 lõike 2 ja artikli 3 lõike 2 tähenduses;
- c) „puuetega inimesed“ – isikud, kellel on pikaajaline füüsiline, vaimne, intellektuaalne või meeleline kahjustus, mis koostoimel mitmesuguste takistustega võib tõkestada nende täielikku ja tõhusat osalemist ühiskonnaelus teistega võrdsetel alustel;
- d) „isiklik abistaja“ – isik, kes saadab või abistab puuetega inimesi ning keda tunnustatakse sellena vastavalt siseriiklikele õigusaktidele või tavadele;
- e) „eritingimused või eeliskohtlemine“ – konkreetsed, sealhulgas rahaliste tingimustega seotud tingimused, või abi ja toetusega seotud erikohtlemine, mida pakutakse puuetega inimestele ja/või, kui see on kohaldatav, neid saatva(te)le või abistava(te)le isiku(te)le, sealhulgas isiklikule abistajale / isiklikele abistajatele või abiloomadele, keda tunnustatakse sellistena siseriiklike õigusaktide või tavade kohaselt, olenemata sellest, kas eritingimusi ja eeliskohtlemist pakutakse vabatahtlikkuse alusel või need on kehtestatud õiguslike kohustustega;
- f) „parkimistingimused ja -rajatised“ – mis tahes parkimiskoht, mis on ette nähtud puuetega inimestele üldiselt, samuti sellega seotud parkimissoodustused või soodustingimused puuetega inimestele, olenemata sellest, kas neid pakutakse vabatahtlikkuse alusel või need on kehtestatud õiguslike kohustustega.
- g) „lühiajaline viibimine“ – kuni kolmekuuline külastus või viibimine teises liikmesriigis;
- h) „abiloom“ – loom, kes osutab abi või täidab ülesandeid puudega inimese heaks kooskõlas liikmesriikide õigusnormide ja tavadega.

Artikkel 4

Soodustatud isikud

Käesolevat direktiivi kohaldatakse:

- a) liidu kodanike ja nende pereliikmete suhtes, kelle puudestaatust või puudel põhinevat õigust spetsiifilistele teenustele on elukohaliikmesriigi pädevad asutused või organid tunnustanud, sealhulgas vajaduse korral tõendi, puudega isiku kaardi või muu ametliku dokumendiga, mis on välja antud vastavalt riigi pädevustele, tavadele ja menetlustele, ning neid saata või abistada võiva(te) ühe või vajadusel mitme muu isiku, sealhulgas isikliku abistaja / isiklike abistajate või abiloomade suhtes, nagu võib olla märgitud nende Euroopa puudega isiku kaardi A-tähega. Vastavalt siseriiklikule õigusele ja tavadele võib tähe „A“ lisada ka puuetega inimeste jaoks, kellel on suurem vajadus toetuse järele.
- b) liidu kodanike ja nende pereliikmete suhtes, kelle õigust puuetega inimestele ettenähtud parkimistingimustele ja -rajatistele tunnustavad nende elukohaliikmesriigis pädevad asutused või organid, sealhulgas vajaduse korral parkimiskaardi või muu dokumendi abil, mis on välja antud vastavalt riigi pädevustele, tavadele ja menetlustele, ning vajaduse korral, neid saata või abistada võiva(te) ühe või vajadusel mitme muu isiku, sealhulgas isikliku abistaja / isiklike abistajate suhtes.

Võrdne juurdepääs puuetega inimestele mõeldud eritingimustele või eeliskohtlemisele

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et Euroopa puudega isiku kaardi omanikele, kes reisivad liikmesriiki või külastavad liikmesriiki, mille elanikud nad ei ole, antakse juurdepääs artikli 2 lõikes 1 osutatud teenuste, tegevuste ja rajatistega seotud eritingimustele või eeliskohtlemisele võrdsetel tingimustel nendega, mis on ette nähtud puuetega inimestele, kellel on puudetunnistus, puudega isiku kaart või olemasolu korral mis tahes muu ametlik dokument, mis kinnitab nende puudestaatust või puudel põhinevat spetsiifiliste teenuste saamise õigust selles liikmesriigis.
2. [...]
3. Kui käesoleva direktiivi asjakohastes sätetes või muudes liidu õigusaktides ei ole sätestatud teisiti, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed selle tagamiseks, et kui käesoleva artikli lõikes 1 osutatud eritingimused või eeliskohtlemine hõlmavad soodustingimusi puuetega inimesi saatva(te)le või neid abistava(te)le isiku(te)le, sealhulgas isiklikule abistajale / isiklikele abistajatele, või konkreetseid tingimusi abiloomadele, tagatakse need soodus- või eritingimused neid saatva(te)le või abistava(te)le isiku(te)le, sealhulgas isiklikule abistajale / isiklikele abistajatele või abiloomadele, võrdsetel tingimustel Euroopa puudega isiku kaardi omanikuga;

Artikkel 5a

Võrdne juurdepääs puuetega inimestele mõeldud parkimistingimustele ja -rajatistele

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et Euroopa puudega isiku parkimiskaardi omanikele, kes reisivad liikmesriiki või külastavad liikmesriiki, mille elanikud nad ei ole, antakse juurdepääs puuetega inimestele mõeldud parkimistingimustele ja -rajatistele võrdsetel tingimustel nendega, mis on selles liikmesriigis ette nähtud seal välja antud parkimiskaartide omanikele.
2. Kui käesoleva direktiivi asjakohastes sätetes või muudes liidu õigusaktides ei ole sätestatud teisiti, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed selle tagamiseks, et kui käesoleva artikli lõikes 1 osutatud parkimistingimused ja -rajatised hõlmavad soodustingimusi puuetega inimesi saatva(te)le või neid abistava(te)le isiku(te)le, sealhulgas isiklikule abistajale / isiklikele abistajatele, tagatakse need soodustingimused neid saatva(te)le või abistava(te)le isiku(te)le, sealhulgas isiklikule abistajale / isiklikele abistajatele, võrdsetel tingimustel Euroopa puudega isiku parkimiskaardi omanikuga.

II PEATÜKK

EUROOPA PUUDEGA ISIKU KAART JA EUROOPA PUUDEGA ISIKU PARKIMISKAART

Artikkel 6

Euroopa puudega isiku kaardi vorm, vastastikune tunnustamine, väljastamine ja kehtivus

1. Iga liikmesriik võtab kasutusele Euroopa puudega isiku kaardi füüsilise versiooni, järgides I lisas sätestatud ühtset standardset ja kättesaadavat vormingut. Liikmesriigid võtavad füüsilistel kaartidel kasutusele digielemendid, kasutades Euroopa puudega isiku kaardi puhul elektroonilisi vahendeid pettuste ennetamiseks, ning tehes seda mõistliku aja jooksul pärast seda, kui komisjon on kehtestanud nõuded artikli 8 osutatud lõikes 1 osutatud tehnilises kirjelduses. Komisjon kehtestab artikli 8 lõikes 1 osutatud tehnilised kirjeldused hiljemalt *[üks aasta pärast käesoleva direktiivi jõustumist]*.
2. Liikmesriikide väljastatud Euroopa puudega isiku kaarte tunnustatakse vastastikku kõigis liikmesriikides.
3. Liikmesriikide pädevad asutused või organid väljastavad, pikendavad või tühistavad Euroopa puudega isiku kaardi kooskõlas oma siseriiklike eeskirjade, menetluste ja tavadega. Ilma et see piiraks määruse (EL) 2016/679 kohaldamist, tagavad liikmesriigid käesoleva direktiivi otstarbel kogutud ja salvestatud andmete turvalisuse, tervikluse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse. Euroopa puudega isiku kaardi väljastamise eest vastutavat pädevat asutust või organit loetakse määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 7 osutatud vastutavaks töötlejaks ning ta vastutab isikuandmete töötlemise eest. Koostöö väliste teenusepakkujatega ei välista liidu või liikmesriigi õigusest tulenevat liikmesriigi vastutust isikuandmetega seotud kohustuste rikkumise eest.

4. Euroopa puudega isiku kaardi väljastab või seda pikendab elukohaliikmesriik otse või puudega isiku taotluse alusel. See väljastatakse ja seda uuendatakse mõistliku aja jooksul kooskõlas siseriiklike tavadega, mis käsitlevad puudestaatuse või puudel põhineva spetsiifiliste teenuste saamise õiguse tunnustamist.
5. Euroopa puudega isiku kaart väljastatakse füüsilise kaardina ja seda täiendatakse juurdepääsetava digitaalse vorminguga mõistliku aja jooksul pärast seda, kui komisjon on kehtestanud nõuded artikli 8 lõikes 2 osutatud tehnilises kirjelduses. Puuetega inimestele antakse võimalus taotleda kas füüsilist või digitaalset kaarti või mõlemat. Digitaalne vorming ei tohi sisaldada rohkem isikuandmeid kui I lisas Euroopa puudega isiku kaardi füüsilise versiooni jaoks ette nähtud andmed. Isikuandmed krüpteeritakse ja kehtestatakse tehnilised ettevaatusabinõud tagamaks, et andmekandjat loevad vaid volitatud isikud.
6. Väljastatud Euroopa puudega isiku kaardi kehtivusaja määrab kindlaks väljastav liikmesriik, võttes vajaduse korral arvesse nende isikute elukohaliikmesriigi pädeva asutuse või organi välja antud puudestaatust või õigust spetsiifilistele teenustele tunnustava puudetunnistuse, puudega isiku kaardi või mis tahes muu ametliku dokumendi kehtivusaega või menetluse kestust.
7. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 11 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta I lisas esitatud standardvormi andmevälju, kui selline muutmine on vajalik, et kohandada vormingut tehnika arenguga, et vältida võltsimist ja pettust, tegeleda kuritarvitamise või väärkasutusega ning tagada koostalitlusvõime. Liikmesriikidele antakse piisavalt aega selliste muudatuste rakendamiseks.

Euroopa puudega isiku parkimiskaardi vorm, vastastikune tunnustamine, väljastamine ja kehtivus

1. Iga liikmesriik võtab kasutusele Euroopa puudega isiku parkimiskaardi füüsilise versiooni, järgides II lisas sätestatud ühtset standardset ja kättesaadavat vormingut. Liikmesriigid võtavad füüsilistel kaartidel kasutusele digielemendid, kasutades Euroopa puudega isiku parkimiskaardi puhul elektroonilisi vahendeid pettuste ennetamiseks, ning tehes seda mõistliku aja jooksul pärast seda, kui komisjon on kehtestanud nõuded artikli 8 osutatud lõikes 1 osutatud tehnilises kirjelduses. Komisjon kehtestab artikli 8 lõikes 1 osutatud tehnilised kirjeldused hiljemalt *[üks aasta pärast käesoleva direktiivi jõustumist]*.
2. Liikmesriikide väljastatud Euroopa puudega isiku parkimiskaarte tunnustatakse vastastikku kõigis liikmesriikides.
3. Liikmesriikide pädevad asutused või organid väljastavad, pikendavad või tühistavad Euroopa puudega isiku parkimiskaarte kooskõlas oma siseriiklike eeskirjade, menetluste ja tavadega. Ilma et see piiraks määruse (EL) 2016/679 kohaldamist, tagavad liikmesriigid käesoleva direktiivi otstarbel kogutud ja salvestatud isikuandmete turvalisuse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse. Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamise eest vastutavat pädevat asutust või organit loetakse määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 7 osutatud vastutavaks töötlejaks ning ta vastutab isikuandmete töötlemise eest. Koostöö väliste teenusepakkujatega ei välista liidu või liikmesriigi õigusest tulenevat liikmesriigi vastutust isikuandmetega seotud kohustuste rikkumise eest.

4. Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastab või seda pikendab elukohaliikmesriik puudega isiku või siseriikliku õiguse alusel volitatud isiku taotluse alusel. See väljastatakse või seda uuendatakse mõistliku aja jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast, kuid mitte rohkem kui 90 päeva jooksul, välja arvatud juhul, kui on vaja läbi viia täiendavaid hindamisi.
5. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et Euroopa puudega isiku parkimiskaart asendab selle väljastamise taotluse korral ja igal juhul viie aasta jooksul alates käesoleva direktiivi jõustumisest kõik olemasolevad parkimiskaardid, mis on väljastatud riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil kooskõlas nõukogu soovitusega puuetega inimeste parkimiskaardi kohta²⁰. Selle aja jooksul võivad liikmesriigid lubada, et kaartidel, mis on enne käesoleva direktiivi kohaldamise kuupäeva väljastatud kooskõlas nõukogu soovitusega puuetega inimeste parkimiskaardi kohta, on nende territooriumil sama mõju kui Euroopa puudega isiku parkimiskaardil.

²⁰ Nõukogu 4. juuni 1998. aasta soovitus 98/376/EÜ (EÜT L 167/25, 12.6.1998), mida on kohandatud nõukogu 3. märtsi 2008. aasta soovitusena seoses Bulgaaria Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Leedu Vabariigi, Läti Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Rumeenia, Slovakkia Vabariigi, Sloveenia Vabariigi, Tšehhi Vabariigi ja Ungari Vabariigi ühinemisega (ELT L 63/43, 7.3.2008).

6. Euroopa puudega isiku parkimiskaart väljastatakse ja seda uuendatakse füüsilise kaardina. Liikmesriigid võivad otsustada täiendada füüsilist kaarti juurdepääsetava digitaalse vorminguga mõistliku aja jooksul pärast seda, kui komisjon on kehtestanud nõuded artikli 8 lõikes 2 osutatud tehnilises kirjelduses. Liikmesriikides, kus füüsilist kaarti täiendab digivorming, võivad puuetega isikud taotleda füüsilist kaarti ja soovi korral nii digitaalset kui ka füüsilist kaarti. Digitaalne vorming ei tohi sisaldada rohkem isikuandmeid kui II lisa Euroopa puudega isiku parkimiskaardi füüsilise versiooni jaoks ette nähtud andmed. Isikuandmed krüpteeritakse ja kehtestatakse tehnilised ettevaatusabinõud tagamaks, et andmekandjat loevad vaid volitatud isikud.
7. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 11 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta II lisa ja selles esitatud standardvormi andmevälju, kui selline muutmine on vajalik, et kohendada vormingut tehnika arenguga, et vältida võltsimist ja pettust, tegeleda kuritarvitamise või väärkasutusega ning tagada koostalitlusvõime, sealhulgas digivahendite arendamise ja kasutuselevõtu kaudu. Liikmesriikidele antakse piisavalt aega selliste muudatuste rakendamiseks.

III PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 8

Ühised tehnilised kirjeldused ja digitaalne vorming

1. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse ühtsed tehnilised kirjeldused, millega tagatakse Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi füüsilise versiooni turvalisus ja tehnika tasemele vastavad digielemendid, sealhulgas asjakohased määruse (EL) 2016/679 kohased isikuandmete turvameetmed, ning koostalitlusvõimega seotud küsimused, nagu ELi ühtsed rakendused füüsiliste kaartide digielementides sisalduvate andmete lugemiseks elektrooniliste vahendite abil, millega ennetada pettusi.
2. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, et kehtestada Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi juurdepääsetavad digivormingud, mille andmeväljad on esitatud I ja II lisas, ning tagada koostalitlusvõime.
3. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega määratakse kindlaks digitaalse kaardi andmekandja tehnilised kirjeldused sellistes küsimustes nagu kaartide kehtivuse ja numbri kontrollimine, nende ehtsuse kontrollimine, võltsimise ja pettuse ärahoidmine, kaartide lugemine liikmesriikide vahel ja nende kasutamine digiidentiteedikukru abil ELi tasandil.
4. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 12 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Järelevalve, nõuetele vastavus, teabe kättesaadavus ja teadlikkuse suurendamine

1. Liikmesriigid teevad Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamise, pikendamise või kehtetuks tunnistamise tingimused ja eeskirjad, tavad ja menetlused avalikult kättesaadavaks ligipääsetavas vormingus, sealhulgas digitaalses vormingus, ning taotluse korral puuetega inimeste nõutud abistavas vormingus.
2. Komisjon ja liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et suurendada üldsuse teadlikkust ja teavitada puuetega inimesi, sealhulgas ligipääsetavatel viisidel, Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi olemasolust ning nende saamise, kasutamise ja uuendamise tingimustest.
- 2a. Liikmesriigid võtavad meetmeid, et teavitada puuetega inimesi eritingimuste või eeliskohtlemise kohta, ning edendamaks, et avaliku sektori asutused ja eraettevõtjad pakuksid puuetega inimestele eritingimusi või eeliskohtlemist.
3. Liikmesriigid võtavad komisjoni toetusel, asjakohasel juhul ja vastavalt oma pädevusele, vajalikud meetmed, et vältida võltsimise või pettuse riski, ning võitlevad aktiivselt Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi petturliku kasutamise ja võltsimise vastu.
4. [...]
5. Kui liikmesriigid avastavad teise liikmesriigi väljastatud kaartide kuritarvitamise või väärkasutamise juhtumid nende territooriumil, võtavad nad vajadusel meetmed, et teavitada seda liikmesriiki, kes Euroopa puudega isiku kaardi või Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastas. Kaardi väljastanud liikmesriik tagab asjakohased järelmeetmed kooskõlas siseriikliku õiguse või tavaga.

6. Liikmesriigid kontrollivad vajaduse korral Euroopa puudega isiku kaardist või Euroopa puudega isiku parkimiskaardist tulenevate kohustuste täitmist ning neid kaarte omavate puuetega inimeste õiguste, sealhulgas abiloomadega seonduvate õiguste, ja neid saatva(te) või abistava(te) isiku(te), sealhulgas isikliku abistaja / isiklike abistajate õiguste järgimist.
7. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud teave tehakse tasuta kättesaadavaks selgel, terviklikul, kasutajasõbralikul ja kergesti kättesaadaval viisil, sealhulgas avaliku sektori asutuste ametlike veebisaitide kaudu, või muude sobivate vahendite abil kooskõlas direktiivi (EL) 2019/882 I lisas teenuste suhtes kehtestatud asjakohaste ligipääsetavusnõuetega.

Artikkel 10

Pädevad asutused, organid ja kontaktpunktid

1. Liikmesriigid määravad pädeva(d) asutuse(d) või pädeva(d) organi(d), kes vastutavad Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi väljastamise, pikendamise ja tühistamise eest.
2. Liikmesriigid loovad riikliku(d) kontaktpunkti(d), et hõlbustada liikmesriikide ja komisjoni vahelist dialoogi käesoleva direktiivi nõuetekohase ülevõtmise ja rakendamise üle. Kuue kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist teatavad liikmesriigid komisjonile kontaktpunkti(d).
3. [...]

IV PEATÜKK

DELEGEERITUD VOLITUSED JA RAKENDAMISVOLITUSED

Artikkel 11

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 6 lõikes 7 ja artikli 7 lõikes 7 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates käesoleva direktiivi jõustumise kuupäevast. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 6 lõikes 7 ja artikli 7 lõikes 7 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 6 lõike 7 ja artikli 7 lõike 7 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 12

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. See komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

V PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 13

Täitmise tagamine

1. Liikmesriigid tagavad käesoleva direktiivi täitmise tagamiseks vajalike piisavate ja tõhusate vahendite olemasolu.
2. Lõikes 1 osutatud vahendid peavad sisaldama järgmist:
 - a) sätted, mille kohaselt puuetega inimesed võivad siseriikliku õiguse alusel pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole, kui ei täideta või kui rikutakse käesolevast direktiivist ja seda rakendavatest siseriiklikest sätetest tulenevaid kohustusi;
 - b) sätted, mille kohaselt võivad üks või mitu järgmist riigisisese õiguse kohaselt määratud organit, kooskõlas liikmesriigi õiguse ja menetlustega pöörduda kohtusse või pädevate haldusasutuste poole ning puudega isiku nõusolekul esineda tema nimel või tema toetuseks, et kaitsta tema õigusi kohtu- või haldusmenetluses, mis toimub käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eesmärgil:
 - ametiasutused või nende esindajad;
 - eraõiguslikud ühendused, organisatsioonid või muud juriidilised isikud, kellel on õigustatud huvi tagada käesoleva direktiivi sätete järgimine.

Artikkel 14

Nõuete täitmata jätmine

1. Liikmesriigid kehtestavad normid asjakohaste meetmete kohta kooskõlas siseriikliku õiguse ja tavaga, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi alusel vastu võetud siseriiklike sätete mittejärgimise või rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada kõnealuste sätete rakendamine.
2. Ettenähtud meetmed peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad ning nendega peavad kaasnema tõhusad parandusmeetmed.
3. [...]

Artikkel 15

Teabe kättesaadavus

1. Liikmesriigid tagavad, et avaliku sektori asutused teevad teabe artikli 5 kohaste eritingimuste või eeliskohtlemise kohta üldsusele ligipääsetaval kujul kättesaadavaks.
- 1a. Liikmesriigid julgustavad ka eraettevõtjaid tegema teabe artikli 5 kohaste eritingimuste või eeliskohtlemise kohta üldsusele ligipääsetaval kujul kättesaadavaks.
2. [...]
3. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 1a osutatud teave tehakse tasuta kättesaadavaks selgel, terviklikul, kasutajasõbralikul ja kergesti kättesaadaval viisil, sealhulgas eraettevõtjate või avaliku sektori asutuste ametliku veebisaidi kaudu, kui see on olemas, või muude sobivate vahendite abil kooskõlas direktiivi (EL) 2019/882 I lisas teenuste suhtes kehtestatud asjakohaste ligipääsetavusnõuetega.

Artikkel 16

Aruandlus ja läbivaatamine

1. Komisjon esitab hiljemalt pp/kk/aa [*kolm aastat pärast käesoleva direktiivi kohaldamise alguskuupäeva*] ja seejärel iga viie aasta tagant Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta.
2. Aruandes käsitletakse muu hulgas sotsiaalsed ja majanduslikku arengut silmas pidades Euroopa puudega isiku kaardi ja Euroopa puudega isiku parkimiskaardi kasutamist, et hinnata käesoleva direktiivi läbivaatamise vajadust.
3. Liikmesriigid edastavad komisjonile viimase taotlusel ja õigeaegselt vajaliku teabe, et komisjon saaks sellise aruande koostada.
4. Komisjoni aruandes võetakse arvesse puuetega inimeste, majanduslike sidusrühmade ning asjaomaste vabaühenduste, sealhulgas puuetega inimesi esindavate organisatsioonide seisukohti.

Artikkel 17

[...]

Artikkel 18

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt pp/kk/aa [*36 kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist*]. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

2. Nad kohaldavad kõnealuseid norme alates pp/kk/aa [48 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist].
3. Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Artikkel 19

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 20

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel

president

Nõukogu nimel

eesistuja

EUROOPA PUUDEGA ISIKU KAARDI VORMING

ESIKÜLJEL tekst „European Disability Card“ inglise keeles ja „Euroopa puudega isiku kaart“ riigikeeles või riigikeeltes.

TAGAKÜLJEL riigikeeles või -keeltes esitatav riiklik teave, mille üle otsustab kaarti väljastav liikmesriik. Liikmesriikidel on lubatud lisada täiendavat ja/või konkreetsemat teavet kaardi omaniku puudestaatuse või puudel põhineva spetsiifiliste teenuste saamise õiguse kohta, sealhulgas puude liigi või raskusastme kohta või õiguse kohta olla koos abiloomaga.

The image shows the front and back of a European Disability Card template. The front (top) is blue with the European Union flag stars and the text "European Disability Card [national language]". It includes a placeholder for a photo, a small circular logo, and a list of fields: [national language]/Name, [national language]/Surname, [national language]/Date of birth, [national language]/Card serial number, [national language]/Date of issuance, and [national language]/Expiry date. The back (bottom) is blue with a QR code in the bottom right corner.

1. Euroopa puudega isiku kaardi suurus peab vastama formaadile ID-1, mis on kehtestatud standardiga ISO/IEC 7810.
2. [...]
3. Kaardil on:
 - kaardiomaniku foto;
 - kaardiomaniku perekonna- ja eesnimi;
 - kaardiomaniku sünniaeg;
 - kaardi seeria- või failinumber.
4. Kaardi värv on hele- ja tumesinine, nagu on osutatud pildil ja vastavalt allpool esitatud viidetele.
 - Tumesinine: CMYK 100, 90, 10, 0
RGB 0, 68, 148
 - Heledam sinine: CMYK 94, 63, 7, 1
RGB 0, 110, 183
5. Kaardil on kaardi väljaandmise kuupäev ja kehtivusaja lõppkuupäev.
6. Kaardil on esitatud riigikood, mille ümber on sinine ring.
7. Tähed peavad olema kirjatüübis ARIAL Regular või, kui see ei ole võimalik, siis alternatiivses Sans Serif kirjatüübis. Tuleks tagada, et esi- ja taustavärvide vahel oleks piisav kontrast.

8. Sõnad „European Disability Card“ kuvatakse kirjatüübis Arial ja punktkirjas, kasutades Marburgi standardi mõõtmeid.
9. Valikulise tähe „A“ (ja selle vaste punktkirjas) võib lisada, kui kaart annab õiguse saatvale isiklikule abistajale või muule abistavale isikule (saatvatele isiklikele abistajatele või muudele abistavatele isikutele), keda tunnustatakse vastavalt siseriiklikele tavadele, või abiloomadele. Tähe „A“ võib lisada ka puuetega inimeste jaoks, kellel on suurem vajadus toetuse järele, vastavalt siseriiklikule õigusele ja tavadele.
10. Artikli 6 lõikes 1 osutatud tehniliste kirjelduste vastuvõtmise järel lisatakse ruutkood ja võimaluse korral muud digitaalsed elemendid, milles kasutatakse elektroonilisi vahendeid pettuste ennetamiseks.
11. Kanded esitatakse inglise keeles ja Euroopa puudega isiku kaardi väljastanud liikmesriigi riigikeeles või -keeltes. Kui liikmesriik soovib teha kandeid riigikeeles, mis ei ole bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, iiri, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi või ungari keel, koostab ta kaardi kahes keeles, kasutades üht eespool nimetatud keeltest, ilma et see piiraks muude käesoleva lisa sätete kohaldamist. Kui liikmesriik soovib teha kirjeid bulgaaria või kreeka keeles, koostab ta kaardi kakskeelse versiooni, milles kasutatakse ladina tähestikku.

EUROOPA PUUDEGA ISIKU PARKIMISKAARDI VORMING

ESIKÜLG

	EUROPEAN PARKING CARD FOR PERSONS WITH DISABILITIES [NATIONAL LANGUAGE]
[national language]/Date of issuance:	 
[national language]/Expiry date:	
[national language]/Card serial number:	
[national language]/ Issuing authority/organisation:	
[national language]/Vehicle plate number (optional):	

TAGAKÜLG

[national language]/Surname: [national language]/Forename: [national language]/Date of birth:	This card entitles the holder to local parking conditions and facilities available in the Member State concerned. [national language] When in use, the card is to be displayed at the front of the vehicle in such a way that the front of the card is clearly visible for checking purposes. [national language]
--	---

1. Euroopa puudega isiku parkimiskaardi suurus on järgmine:
 - kõrgus: 106 mm
 - laius: 148 mm
2. Kaardi värv on tumesinine ja kollane, nagu on osutatud pildil ja vastavalt allpool esitatud viidetele.
 - Tumesinine: CMYK 100, 90, 10, 0
RGB 0, 68, 148
 - Kollane: CMYK 94, 63, 7, 1
RGB 255, 237, 0
3. Euroopa puudega isiku parkimiskaart jagatakse nii esi- kui ka tagaküljel vertikaalselt kaheks.
 - a) Esikülje vasakul poolel on esitatud:
 - tumesinine ratastoolikasutaja sümbol kollasel taustal;
 - parkimiskaardi väljaandmise kuupäev ja kehtivusaja lõppkuupäev;
 - parkimiskaardi seerianumber;
 - kaarti väljastava asutuse või organisatsiooni nimi;
 - kui kaart on seotud sõidukiga, peab selle registreerimisnumber olema nähtav. Liikmesriikide puhul, kes ei nõua registreerimisnumbri märkimist, ei sisalda kaart asjaomast andmevälja.

b) Esikülje paremal poolel on esitatud:

- suurtähtedega sõnad „European Parking Card for persons with disabilities“ inglise keeles ja „Euroopa puudega isiku parkimiskaart“ kaardi väljastanud liikmesriigi riigikeel(t)es;
- taustaks parkimiskaardi väljastanud liikmesriigi eralduskood, mida ümbritseb Euroopa Liitu sümboliseerivate tähtede ring.
- Artikli 7 lõikes 1 osutatud tehniliste kirjelduste vastuvõtmise järel lisatakse ruutkood ja võimaluse korral muud digitaalsed elemendid, milles kasutatakse elektroonilisi vahendeid pettuste ennetamiseks.

c) Tagakülje vasakul poolel on esitatud:

- kaardiomaniku perekonnanimi;
- kaardiomaniku eesnimi/eesnimed;
- kaardiomaniku sünniaeg;
- [...]
- [...]
- [...]
- [...]

d) Tagakülje paremal pool on inglise keeles ja kaardi väljastanud liikmesriigi riigikeel(t)es:

- lause: „See kaart annab selle omanikule õiguse kasutada asjaomases liikmesriigis kättesaadavaid puuetega inimestele ette nähtud kohalikke parkimistingimusi ja -rajatisi“;
- lause: „Kui kaarti kasutatakse, tuleb see asetada sõiduki esiossa nii, et kaardi esikülg on kontrollimiseks selgelt nähtav.“

4. Kanded esitatakse inglise keeles ja parkimiskaardi väljastanud liikmesriigi riigikeeles või -keeltes. Kui liikmesriik soovib teha kandeid riigikeeles, mis ei ole bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, iiri, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi või ungari keel, koostab ta kaardi kahes keeles, kasutades üht eespool nimetatud keeltest, ilma et see piiraks muude käesoleva lisa sätete kohaldamist. Kui liikmesriik soovib teha kirjeid bulgaaria või kreeka keeles, koostab ta kaardi kakskeelse versiooni, milles kasutatakse [...] ladina tähestikku.

5. [...].
